

درس هفتم

احکام نماز

ما هریک از دوستانمان را تا اندازه‌ای دوست داریم؛ یکی را کم و یکی را بیشتر. هر قدر دوستی بین دو نفر عمیق‌تر باشد، یاد دوست تداوم بیشتری می‌یابد و به آنجا می‌رسد که انسان همواره به یاد دوست است؛ همین تکرار یاد دوست سبب تقویت دوستی و استحکام آن می‌گردد.

یاد خدا هم نشانه دوستی و محبت ما به خداست و به راستی چه دوستی بهتر از خالق که خود را دوستدار ما نامیده است.

یاد خدا، همچنین احساس حضور او در زندگی را افزایش می‌دهد و هنگامی که انسان حضور خداوند را در زندگی حس کرد و او را حاضر و ناظر بر خود یافت، می‌کوشد که در حضور او ادب را رعایت کند و کارهایی را انجام دهد که او می‌پسندد و از آنچه او را ناخشنود می‌کند، دوری نماید.

نماز، نمونه کامل چنین امری است. هریک از ما، حداقل پنج نوبت در شبانه‌روز به پیشگاه خدا نماز می‌گزاریم و یاد او را در دل تقویت می‌کنیم.

در نماز خداوند را «تسبیح» می‌گوییم و او را از هر بدی و زشتی منزّه می‌داریم.

در نماز خداوند را «حمد» می‌کنیم و همه خوبی‌ها و زیبایی‌هایش را می‌ستاییم.

نماز، زیباترین شکل «شکرگزاری» از خداست. تمام نعمت‌هایی را که در زندگی داریم، او به ما عنایت کرده و ما با انجام نماز، شکر آن نعمت‌ها را به جا می‌آوریم و او را سپاس می‌گوییم.

همچنین نماز، یکی از بهترین راه‌های تقویت «ایمان» در قلب آدمی است. پس خوشا به حال

آنان که با به یاد داشتن نماز، به دعوت دوستی خدا، لبیک می‌گویند.

۱- همکار گرامی، این درس برای آشنایی دانش‌آموزان با برخی از احکام نماز نگاشته شده است و هدف، حفظ واژه‌ها و طرح

سؤالات پیچیده و معماگونه نیست.

با توجه به شعر زیر، بگوئید که سعدی در این شعر چه چیز را

شرط آدمیت دانسته است؟

دوش مرغی به صبح می‌نالید	عقل و صبرم بُرد و طاق و هوش
یکی از دوستان مخلص را	مگر آواز من رسید به گوش
گفت باور نداشتم که تو را	بانگ مرغی چنین کند مدهوش
گفتم این شرط آدمیت نیست	مرغ تسبیح‌گوی و من خاموش

در سال‌های گذشته با برخی از احکام و آداب نماز آشنا شدیم و دانستیم که نمازی که با رعایت آداب و احکام آن خوانده شود، علاوه بر جلب خشنودی خداوند، تأثیر بسیاری بر روح و روان انسان خواهد گذاشت. ما در این درس احکام دیگری را بیان می‌کنیم که بی توجهی به آنها باعث باطل شدن نماز می‌شود.

نمازی که با رعایت آداب و احکام خوانده شود چه تاثیری دارد؟ مُبطّلات نماز

می‌دانید چه کارهایی نماز را باطل می‌کند؟ بنا بر فتوای مراجع تقلید، مبطلات نماز دوازده چیز است که به صورت خلاصه به بررسی برخی از آنها می‌پردازیم:

۱- از بین رفتن یکی از شرایط نماز: در سال گذشته با برخی از شرایط نماز آشنا شدیم. پاک بودن لباس و بدن نمازگزار، وضو داشتن و همچنین غصبی نبودن لباس و مکان نمازگزار از آن شرایط بود. اگر نمازگزار در بین نماز متوجه شود که یکی از این شرایط از بین رفته است؛ مثلاً یادش بیاید وضو نگرفته است یا مکانی که در آن نماز می‌خواند غصبی است، نمازش باطل است.

۲- باطل شدن وضو: اگر وضوی نمازگزار باطل شود، نماز نیز باطل خواهد شد.

۳- روی برگرداندن از قبله: اگر نمازگزار در حال نماز صورت خود را از قبله به طرف چپ یا راست بگرداند (به اندازه‌ای که دیگر رو به قبله به حساب نیاید) نمازش باطل است و فرقی بین عمدی و یا سهوی بودن این کار نیست.

۴- خندیدن با صدای بلند (قهقهه): خنده بلند، در صورتی که عمدی باشد، نماز را باطل می‌کند. بنابراین، لبخند زدن یا خنده با صدا که عمدی نباشد نماز را باطل نمی‌کند.

۱- کاری که از روی فراموشی و بی‌توجهی از انسان سر می‌زند.

۵- حرف زدن بین نماز: اگر نمازگزار بین نماز عمداً سخن بگوید حتی اگر یک کلمه هم باشد

(مثلاً بگوید آخ)، نمازش باطل خواهد شد، ولی اگر بدون توجه و از روی فراموشی بین نماز چیزی بگوید، نمازش صحیح است و باید دو سجده سهو به جا بیاورد.^۱

۶- به هم زدن صورت نماز: اگر نمازگزار بین نماز، کاری انجام دهد که حالت نماز را به هم

بزند، مثلاً دست بزند یا به هوا ببرد، نمازش باطل می‌شود و فرقی ندارد که این کارش کم باشد یا زیاد، عمدی باشد یا سهوی. البته کارهایی که صورت و حالت نماز را به هم نمی‌زند، مثل اشاره کردن با دست، نماز را باطل نمی‌کند.

۷- خوردن و آشامیدن: خوردن و آشامیدن باعث باطل شدن نماز می‌شود. اما اگر نمازگزار

ذره‌های ریز غذا یا چیزهای دیگر را که در دهان دارد، بین نماز قورت دهد، نمازش صحیح است.

۸- کم و زیاد کردن ارکان و واجبات نماز: مادر سال‌های پیش با ارکان و واجبات نماز آشنا

شدیم. اگر نمازگزار عمداً یا سهواً یکی از ارکان نماز مانند رکوع را کم یا زیاد کند، نمازش باطل می‌شود. البته کم یا زیاد کردن بقیه واجبات نماز، به جز ارکان، تنها وقتی نماز را باطل می‌کند که عمدی باشد.

۹- شک کردن در رکعت‌های نماز دو یا سه رکعتی: اگر نمازگزار در حالی که نماز دو یا

سه رکعتی می‌خواند، شک کند که در رکعت چندم نماز است و با کمی فکر و تأمل نیز شک او برطرف نشود، نمازش باطل می‌شود و همچنین اگر در دو رکعت اول نمازهای چهار رکعتی هم شک کند، نمازش باطل می‌شود.^۲

چند مسئله مهم درباره نماز

■ اگر نمازگزار ذکرهای نمازش را آنقدر تند و با عجله بگوید که تلفظ آنها

صحیح نباشد، نمازش باطل می‌شود.

■ اگر ذکرهای واجب نماز را در حال حرکت بگوید؛ مثلاً بخشی از ذکر رکوع

را در حالی بگوید که دارد از رکوع برمی‌خیزد، نمازش باطل می‌شود.

■ نمازگزار نباید در حال نماز به دیگران سلام کند، ولی اگر دیگران به او سلام

کنند، باید جواب سلام آنها را در حال نماز بدهد. البته به سلام غلطی که سلام به حساب نمی‌آید یا از روی تمسخر انجام می‌شود، نباید پاسخ داد.

۱- سجده سهو این‌گونه انجام می‌شود: بلافاصله بعد از نماز، نیت «سجده سهو» می‌کنیم و به سجده می‌رویم و می‌گوییم «بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ»؛ سپس سر از سجده برمی‌داریم و می‌نشینیم دوباره به سجده رفته و همان ذکر را می‌گوییم و بعد از آنکه سر از سجده برداشتیم تشهد می‌خوانیم و سلام می‌دهیم.

۲- برای آشنایی با سایر مبطلات نماز به رساله مرجع تقلید خود مراجعه نمایید.

- سرفه، عطسه و خمیازه کشیدن نماز را باطل نمی‌کند.
- اگر نمازگزار بعد از نماز شک کند که هنگام نماز، کاری که نماز را باطل می‌کند، انجام داده است یا نه، نمازش صحیح است.
- گریه کردن برای امراض گناهان در حال نماز، چه آهسته باشد و چه با صدای بلند، عمل پسندیده‌ای است.
- شکستن نماز واجب از روی اختیار حرام است؛ ولی برای جلوگیری از ضرر مالی یا بدنی اشکالی ندارد.

تهیه کننده: مسعود میدری گروه معارف شهرستان، ماسنهر فعالیت کلاسی

در هر یک از موارد زیر آیا نماز نمازگزار،

صحیح است یا خیر؟

۱- خیلی عجله دارد و به همین دلیل بعضی از ذکرهای نماز را در

حال حرکت می‌گوید.

باطل

۲- وسط اتاق نماز می‌خواند، به طوری که برادر کوچکش محکم با سه‌چرخه به پایش

می‌کوبد! او هم بی‌اختیار فریاد می‌زند: آخ! و بعد از کمی سکوت، نمازش را ادامه می‌دهد و بعد

از پایان نماز هم دو سجده سهو انجام می‌دهد.

نمازش صحیح است

۳- مشغول خواندن حمد و سوره است که ناگهان صدای بلندی می‌شنود، بی‌اختیار

برمی‌گردد و به پشت سرش نگاه می‌کند. سپس خیلی زود رو به قبله برمی‌گردد و بقیه حمد و سوره‌اش را می‌خواند.

..... **باطل است.**

۴- در حالی که در مقابل تلویزیون نماز می‌خواند، خواه‌زاده کوچکش تلویزیون را روشن می‌کند. با دیدن یکی از صحنه‌های فیلم خنده‌اش می‌گیرد، ولی با تلاش فراوان خودش را کنترل می‌کند و فقط آرام می‌خندد.

..... **نمازش صحیح است.**

۵- در بین نماز، گوشی تلفن همراهش زنگ می‌زند؛ بدون اینکه ذکر بگوید، آن را از جیبش درمی‌آورد و خاموش می‌کند و نمازش را ادامه می‌دهد.

..... **نمازش صحیح است.**

1- از بین رفتن یکی از شرایط نماز 2 باطل شدن وضو 3- روی برگرداندن از قبله 4- خندیدن با صدای بلند
5- حذف زدن بین نماز 6- به هم زدن صورت نماز 7- خوردن و آشامیدن

۱- پنج مورد از مبطلات نماز را نام ببرید.

۲- در چه زمانی انسان می‌تواند جواب سلام کسی را که در نماز به او سلام کرده

است، ندهد؟ سلام غلطی که سلام به حساب نیاید یا سلامی که از روی تمسخر باشد

۳- اگر نمازگزار در نماز مغرب شک کند که دو رکعت خوانده است یا سه رکعت،

نمازش چه حکمی دارد؟

اگر با کمی فکر و تأمل شکش برطرف نشد نمازش باطل است

خودت را امتحان کن

بیشتر بدانیم

تهیه کننده: مسعود صیدری گروه معارف شهرستان ماهشهر

چند حدیث درباره نماز

□ امام علی علیه السلام : نماز قلعه خدای مهربان و وسیله‌ای برای دور کردن شیطان است.^۱

□ امام علی علیه السلام : هنگامی که انسان به نماز بایستد، به خاطر رحمت خداوند، که او را فرا گرفته است، شیطان با

حسادت به او می‌نگرد.^۲

۱- خصال، ۶۳۲/۱.

۲- غررالحکم، ج ۲، ص ۱۶۶.